CZU: 351.753:355.4(470:477) **https://doi.org/10.59295/sum3(193)2026_33**

TRAFICUL ILICIT DE ARMAMENT ÎN CONTEXTUL RĂZBOIULUI RUSO-UCRAINEAN

Svetlana CEBOTARI,
Universitatea de Stat din Moldova

Războiul ruso-ucrainean a generat transformări profunde în dinamica traficului ilicit de armament, cu implicații semnificative pentru securitatea regională și internațională. Articolul analizează modul în care conflictul armat ruso-ucrainean de mare intensitate a influențat structura ofertei și cererii pe piața ilegală a armelor, evidențiind riscurile asociate creșterii volumului de armament aflat în circulație ca urmare a transferurilor militare legitime. Studiul arată că presiunile operaționale și logistice specifice războiului sporesc vulnerabilitatea mecanismelor de control, favorizând deturnarea și proliferarea ilicită, în special a armelor ușoare și de calibru mic. Cercetarea relevă reconfigurarea rutelor de trafic ilicit, cu o deplasare a fluxurilor către spațiul european, unde rețelele criminale transnaționale demonstrează o capacitate ridicată de adaptare. De asemenea, prezentul articol scoate în evidență principalele aspecte ale traficului ilicit de armament condiționat de războiul ruso-ucrainean.

***Cuvinte-cheie*:** *trafic ilicit de arme, război, influență, Ucraina, Republica Moldova.*

ILLICIT ARMS TRAFFICKING IN THE CONTEXT OF THE RUSSO-UKRAINIAN WAR

The Russo-Ukrainian war has generated profound changes in the dynamics of illicit arms trafficking, with significant implications for regional and international security. This article analyzes how the high-intensity armed conflict between Russia and Ukraine has influenced the structure of supply and demand in the illegal arms market, highlighting the risks associated with the increased volume of weapons in circulation as a result of legitimate military transfers.The study shows that the operational and logistical pressures specific to wartime increase the vulnerability of control mechanisms, facilitating diversion and illicit proliferation, particularly of small arms and light weapons. The research also reveals a reconfiguration of illicit trafficking routes, with flows shifting toward the European space, where transnational criminal networks demonstrate a high capacity for adaptation. Furthermore, this article highlights the main aspects of illicit arms trafficking conditioned by the Russo-Ukrainian war.

Keywords: *illicit arms trafficking, war, influence, Ukraine, Republic of Moldova.*

Introducere

Agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei, declanșată în anul 2022, a constituit un veritabil punct de inflexiune în dinamica globală a combaterii criminalității organizate. Conflictul armat a scos în evidență nu doar vulnerabilitățile sistemelor de securitate regională, ci și existența și capacitatea de adaptare a unor rețele infracționale transnaționale, care operează dincolo de frontierele statale În acest context, Ucraina ocupă o poziție strategică în arhitectura securității Europei de Est, întrucât o parte semnificativă a activităților asociate criminalității organizate, inclusiv cele cu dimensiune transfrontalieră, se desfășoară pe teritoriul său sau sunt facilitate de instabilitatea generată de conflict.

Din perspectivă criminologică, literatura de specialitate subliniază în mod constant faptul că orice conflict armat produce, în mod inerent, o intensificare și o diversificare a fenomenelor infracționale, în special în ceea ce privește traficul ilicit de arme. Experiențele anterioare din Liban, Afganistan, fosta Iugoslavie, Siria sau Libia demonstrează că proliferarea armamentului în zonele de conflict generează efecte pe termen lung asupra securității regionale și internaționale [8]. Războiul din Ucraina, aflat în desfășurare de aproximativ patru ani, se înscrie în aceeași logică structurală, confirmând faptul că fluxurile ilegale de arme reprezintă o consecință previzibilă și persistentă a conflictelor armate contemporane.

Traficul ilicit de armament în contextul războiului din Ucraina

Problematica traficului ilegal de armament a căpătat o relevanță deosebită în discursul public contemporan, devenind un subiect central în intervențiile și strategiile de securitate promovate de liderii politici

occidentali. În vederea unei înțelegeri riguroase a acestui fenomen, se impune, în mod necesar, clarificarea conceptuală a noțiunii de trafic ilegal de armament, precum și raportarea la cea mai pertinentă definiție consacrată la nivel internațional. În acest sens, singura definiție cu caracter juridic obligatoriu a traficului ilicit de arme de foc este consacrată în Protocolul împotriva fabricării și traficului ilicit de arme de foc, al pieselor, componentelor și munițiilor acestora, instrument juridic internațional care completează Convenția Organizației Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate [12].

În conformitate cu dispozițiile Protocolului privind armele, articolul 3 lit. (e), noțiunea de „trafic ilicit" este definită ca reprezentând orice activitate de import, export, achiziționare, vânzare, livrare, transport sau transfer de arme de foc, precum și de piese, componente și muniții aferente acestora, efectuată de pe teritoriul unui stat parte către teritoriul unui alt stat parte, în situația în care unul dintre statele părți implicate nu a acordat autorizația necesară în condițiile prevăzute de prezentul protocol sau în cazul în care armele de foc nu sunt marcate în conformitate cu cerințele stabilite la articolul 8 al aceluiași instrument juridic internațional [23]. De asemenea, traficul ilicit de arme poate fi conceptualizat ca ansamblul tranzacțiilor desfășurate în afara controlului exercitat de autoritățile competente, fie prin realizarea de transferuri fără autorizația guvernelor statelor exportatoare, importatoare sau de tranzit, fie prin intermediul unor mecanisme care exploatează lacunele existente în cadrul normativ internațional și național, facilitând astfel derularea acestor operațiuni în afara cadrului juridic aplicabil [10].

Din perspectivă istorică, fenomenul este, în mod frecvent, corelat cu excedentele semnificative de producție de armament generate în perioada Războiului Rece, interval în care marile puteri au menținut capacități de producție comparabile cu cele din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. În acest context, superputerile au alimentat conflictele armate interne prin furnizarea unor cantități considerabile de arme ușoare către actorii implicați, studiile de specialitate indicând cazuri relevante precum Afganistan, Angola, Cambodgia și Nicaragua, iar mai recent- Ucraina [10].

Îngrijorarea cu referire la prezența traficului ilicit de armament emană și din contextul istoric al Ucrainei. Ca rezultat al colapsului Uniunii Sovietice, Ucraina a moștenit 30% din complexul militar-industrial sovietic. Poziționată din punct de vedere geografic la intersecția spațiului occidental și cel post-sovietice, spre Marea Neagră și Caucaz, Ucraina a ajuns până la punctul de a fi cunoscută ca unul dintre cele mai mari noduri pentru traficul internațional de arme de la căderea Uniunii Sovietice, la începutul anilor 1990 [13] și fiind al treilea, cel mai mare stoc de arme din lume, după China și Rusia. De asemenea, până la emergența războiului, Ucraina era poziționată pe locul trei printre cele mai corupte țări din „Europa". Dacă e să facem o retrospectivă a situației cu referire la prezența armamentului pe teritoriul Ucrainei, atunci, conform studiului elaborat în cadrul Institutului de Cercetare Strategică al Școlii Militare (Irsem) între anii 1992 și 1996, arme în valoare de 32 de miliarde de dolari au dispărut din stocurile militare ucrainene. În 2010, țara mai avea 6,2 milioane de arme de calibru mic și arme ușoare (ALW), dintre care majoritatea erau deținute ilegal [12].

Potrivit rapoartelor EUobserver, Ucraina are o istorie lungă de comerț ilegal cu arme. Cazul care a avut cea mai mare semnificație a fost cel al MV Faina, o navă de marfă ucraineană care în 2009 a fost capturată în largul coastei Somaliei, traficând tancuri, artilerie și puști de asalt AKM pentru armata insurgentă a Sudanului de Sud. Incidentul a ieșit la iveală când nava a fost capturată de piratii somalezi și au început negocieri ample pentru eliberarea ei. În ceea ce privește conflictul actual, și deși la început guvernul ucrainean a încercat să nege versiunile afirmând că este vorba de propagandă originară din Rusia, existența pieței armelor negre în Ucraina au devenit și una dintre axele centrale ale discuțiilor înalților demnitari occidentali [11].

Totul s-a agravat în 2013 odată cu tensiunile tot mai mari care au zguduit sudul și estul Ucrainei și au dus în 2014 la anexarea Crimeei de către Rusia și la începutul războiului din Donbas între forțele separatiste loiale Moscovei și batalioane de luptători voluntari ucraineni. „Membrii ambelor părți au jefuit arsenalele serviciilor secrete, ale Ministerelor Apărării și Interne din regiunile de vest și de est ale țării și Crimeea. Potrivit datelor autorităților ucrainene, între 2013 și 2015 au „dispărut" 300 de mii de arme ușoare și de calibru mic. Oamenii legii au recuperat doar 4.000 dintre ele, restul au rămas în mâinile beligeranților sau au fost absorbite de piața neagră", spune Martyniuk [11].

Ucraina era deja un centru internațional pentru traficul de arme, dar după invazia Rusiei, experții au tras un semnal de alarmă: mii de tone de arme pe care Statele Unite și Uniunea Europeană le livrează armatei

ucrainene riscă să ajungă în mâinile mafiei internaționale și a organizațiilor teroriste. Nu este vorba doar de pușți și muniție, ci de material de război modern, precum rachetele antiaeriene Stinger: portabile, ușor de manevrat și capabile să doboare un avion comercial. În estul Ucrainei, stocurile de arme sunt jefuite. Din 2013 până în 2015, autoritățile au înregistrat dispariția a 300.000 de SALW. „Zonele controlate de republicile populare Donețk și Lugansk (…) concentrează majoritatea traficului”. Pistoale Tokarev, AK-47 și pușți Dragounov sunt printre cele mai esențiale arme. Matt Schroeder, cercetător în cadrul programului Small Arms Survey, menționează că „deși guvernul ucrainean a investit în cercetarea și distrugerea armelor traficate”„ iar „ în patru ani, au fost confiscate 1.600 de arme de calibru mic, 1,5 milioane de cartușe și 900 de lansatoare de rachete” [10], traficul ilicit de armament rămâne a fi un fenomen prezent în Ucraina.

Aliații occidentali ai Kievului au expediat tone de echipamente militare în Ucraina, care au încearcat să respingă forțele ruse, care controlează deja zone întregi în estul și sudul țării [25].

Pe măsură ce conflictul dintre Rusia și Ucraina se desfășoară, apar diverse plângeri cu privire la vânzările pe piața neagră a multor arme donate de țările NATO pentru combatanții ucraineni. Achiziționarea ilegală de către organizațiile radicale și teroriste a armelor destinate inițial apărării Ucrainei este în prezent una dintre principalele preocupări pentru clasa politică europeană, dar și pentru guvernul Statelor Unite. Prin urmare, ceea ce unii consideră a fi un „ajutor militar” acordat Ucrainei, amenință să devină în viitor o bombă cu efect întârziat pe care nimeni nu știe când sau unde ar putea exploda. Principala teamă este să nu să se repete scenariul din ultimul război din Iugoslavia, când încă de la mijlocul anilor 1990, transporturile necontrolate au ajuns să aprovizioneze traficul ilegal de arme. Într-o măsură mai mică, acest lucru s-a întâmplat și în alte scenarii de război mai recente, precum Irakul și Afganistanul.

Conform estimărilor Institutului Kiel pentru Economia Mondială, aproape 85 de miliarde de euro în ajutor militar, financiar sau umanitar a fost acordat Kievului. Până acum, țările Uniunii Europene au acordat atât ajutoare bilaterale (11,74 miliarde euro), cât și ajutoare comune din fonduri ale Uniunii Europene (11,54 miliarde euro), în valoare totală de 23,28 miliarde euro. În acest sens, Marea Britanie a contribuit cu 3,7 miliarde, Polonia a contribuit cu 1,8 miliarde, iar Germania cu1,4 miliarde de dolari. Alte guverne din lume (cum ar fi cele din Canada, Norvegia, Japonia și Australia) au contribuit și ele cu resurse importante, destinate scopurilor militare. Ajutorul total al Franței pentru Ucraina a fost majorat la 2 miliarde de dolari, de la 1,7 miliarde de dolari. Fără a ține cont de asistența umanitară și financiară acordată Ucrainei, cifrele investite de fiecare țară cresc semnificativ. Statele Unite sunt principalii donatori, cu aproape 49 de miliarde de euro deja anunțați de la sfârșitul lunii ianuarie 2022, inclusiv 25 de miliarde de ajutor militar (56% din total) [12], iar conform anunțului din data de 24 aprilie 2024 făcut de către președintele SUA, Joe Biden, un nou pachet de arme și muniții în valoare de 61 miliarde de dolari va fi oferit Ucrainei. Acesta este cel mai mare transport de material militar de la începutul războiului. Include lansatoare de rachete antinavă Harpoon, obuziere și muniție pentru sisteme de artilerie de mare mobilitate, arme antitanc, lansatoare de rachete multiple Himars cu o rază de acțiune de 70 de kilometri [3]... Majoritatea armelor și proviziilor militare donate Ucrainei au fost trimise în Polonia, de unde aliații NATO le transportă la frontieră oficialilor ucraineni. Odată cu intrarea în Ucraina, și cu atât mai mult, în teritorii aflate în luptă, se pierde urma proviziilor intrate, fără ca autoritățile țării respective să poată furniza vreo informație valabilă în acest sens.

În ceea ce privește conflictul actual, și deși la început guvernul ucrainean a încercat să nege versiunile afirmând că este vorba de propagandă originară din Rusia, realitatea este demonstrată chiar de unele surse occidentale. Mai mulți analiști menționează că piața neagră a armelor este în plin proces de expansiune. Scenarii deja conflictuale, precum Orientul Mijlociu, ar putea fi în curând depășite, crescând considerabil riscul unor atacuri și confruntări de diferite tipuri rezultate din traficul ilegal a armamentului din Ucraina. Serviciile de informații israeliene își adâncesc investigațiile de teamă că armele donate rezistenței ucrainene alimentează organizațiile islamice și teroriste care operează în Siria, Liban și Fâșia Gaza. La fel, guvernul turc se confruntă cu posibilitatea unei întăriri a grupurilor kurde de origine siriană. De asemenea, arme din Ucraina au fost depistate și în Africa de Nord. În mod similar, Moscova se confruntă pe teritoriul Rusiei cu prezența organizațiilor teroriste presupus aprovizionate pe piața neagră și cu legături cu extrema-dreapta ucraineană, precum Hayat Tahrir al-Sham (HTS), legată de Frontul Nusra și Al Qaeda.

Cu toate acestea, principala controversă în jurul donărilor de arme către Ucraina are loc în Statele Unite.

La începutul lunii martie, doar congresmanul Ilhan Omar, din stânga Partidului Democrat, și-a exprimat public teama că armele trimise în ajutor Kievului, au ajuns în organizațiile paramilitare ucrainene, reclamațiile crescând constant. Astfel, în august 2023 guvernul Biden a fost nevoit să-și trimită atașatul apărării, brigadierul Garrick M. Harmon, la Kiev pentru a controla și monitoriza utilizarea efectivă a armelor care soseau în Ucraina. Versiunile despre existența pieței armelor negre în Ucraina au devenit și una dintre axele centrale ale dezbaterilor desfășurate în cadrul summitului țărilor semnatare ale Tratatului privind comerțul cu arme, în cadrul întâlnirii desfășurate la Geneva între 24 și 26 august 2024 [11].

Problema cu referire la furnizarea de arme către Ucraina este un subiect sensibil pentru occidentali. Livrările masive de arme către Ucraina reprezintă o cantitate destul de impresionantă și fără precedent istoric în ceea ce privește volumul lor: drone, tunuri, obuziere, milioane de muniții, zeci de mii de puști de asalt, mii de lansatoare de rachete, lansatoare de rachete antitanc (M72, Javelin etc.), lansatoare de rachete antiaeriene (Mistral, Stinger...), vehicule blindate, sisteme de comunicații securizate etc. Lista este neexhaustivă. Anumite informații, surse anonime, dar și oficiale au apărut rapid în mass-media cu privire la problema armelor occidentale furnizate Ucrainei și deturnarea acestora către diverse bande și grupări mafiote, prezente în regiune, cu probabila complicitate a ofițerilor armatei ucrainene și chiar a anumitor autorități ale țării [11].

De exemplu, într-un articol din Washington Post, unii oficiali americani au recunoscut că „afluxul fără precedent de arme stârnește temeri că unele echipamente ar putea cădea în mâinile adversarilor occidentali sau ar putea reapărea în conflicte îndepărtate - în anii următori". În iulie, *Le Figaro* a raportat preocuparea oficială a Uniunii Europene care a anunțat cooperarea cu Moldova pentru a o ajuta să-și controleze granița cu Ucraina și să prevină riscul traficului de arme din această țară aflată în război. *Le Monde*, la rândul său, a reamintit că mai multe țări occidentale au fost preocupate de diseminarea armelor livrate și a regretat lipsa de „transparență" din partea ucrainenilor în ceea ce privește livrările, în special a muniților și a armelor de calibru mic.

În august, *CBS* a difuzat un documentar intitulat „Armarea Ucrainei", susținând că „doar 30% din armele trimise în Ucraina au ajuns la destinație". Cu toate acestea, din cauza numeroaselor presiuni, CBS a retras rapid raportul și extrasele acestuia de pe toate platformele sale [12]...

La fel, analizând impactul războiului din Ucraina asupra traficului ilicit de armament, merită atenție articolul IVERIS, în care Leslie Varenne a relatat și cuvintele unui diplomat european care a indicat că Bruxelles-ul nu are „nicio asigurare cu privire la urmărirea armelor. O parte ar fi deja revândută pe piața neagră și ar fi găsită în Bosnia, Kosovo sau Albania. Ceea ce nu este surprinzător, având în vedere nivelul de corupție din Ucraina." La fel, Pascal Boniface, directorul IRIS, a afirmat *la France Info,* în luna mai 2022, că ajutorul financiar și militar colosal alocat Ucrainei - o țară „mai coruptă decât Iugoslavia", este „deja deturnat de rețele mafiote", și că „armele ar merge în alte state" [12].

O primă alarmă făcută public la data de 28 mai 2023 într-un interviu acordat Ziarului german Die Weld a fost cea a Catherinei de Bolle, directoarea executivă al Europol: „Este de temut că unele dintre armele livrate Ucrainei vor ajunge în mâini greșite". Făcând aluzie la apariția armelor din arsenalele militare din fosta Iugoslavie pe piața neagră care a ajuns în mâinile mafiilor, grupurilor și organizațiilor teroriste din Africa, Orientul Mijlociu și Europa, de Bolle a menționat: „Vrem să împiedicăm reproducerea situației pe care am trăit-o acum 30 de ani, ca urmare a războiului balcanic" [1].

De asemenea, Jürgen Stock, secretarul general al Interpol, a avertizat, în luna iunie 2023, că armele pe care Washingtonul și aliații săi le furnizează guvernului de la Kiev ar putea ajunge pe piața neagră globală. Această predicție a fost confirmată, de exemplu, de Christer Ahlgren de la Biroul Național de Investigații (NBI) finlandez, care, în octombrie 2022, a declarat că armele trimise în Ucraina au ajuns în mâinile infractorilor, deoarece aceste arme au fost găsite în Finlanda, Suedia, Danemarca și Țările de Jos. Ceva similar se întâmplă și în alte latitudini, din moment ce oficialii francezi de informații au identificat sosirea acestor arme nu doar în rețelele multinaționale de crimă organizată, ci și în cele ale terorismului jihadist, de exemplu, în Sahelul african. Din februarie 2022 până în prezent, arme în valoare de peste 65 de miliarde de euro au sosit în Ucraina din SUA și Europa, care sunt, parțial, deturnate către grupările criminale și teroriste în toată lumea [1].

Tratatul Națiunilor Unite privind comerțul cu arme (ATT), care a intrat în vigoare în 2014 și a fost semnat de țările implicate în ajutorul militar pentru Ucraina, urmărește să prevină căderea materialului de război în gaura neagră a traficului. Licențele de export de arme au clauze specifice care interzic revânzarea

către terți sau stipulează că revânzarea se poate face numai cu acordul vânzătorului. Anumite țări, precum Germania, au adăugat o clauză de control care îi oferă vânzătorului posibilitatea de a verifica la fața locului dacă starea arsenalului pe care l-a pus la dispoziție clientului său mai corespunde contractului semnat [24].

Acesta este tipul de control pe care Biroul Inspectorului General al Departamentului de Apărare al Statelor Unite (DOD) a recomandat să-l efectueze în Ucraina. Inițiativa sa a fost imediat descalificată și respinsă de Cara L. Abercrombie, directorul Agenției de Cooperare în Securitate a Apărării a DOD din cauza condițiilor de insecuritate prezente în Ucraina și a lipsei de personal pentru îndeplinirea unor astfel de misiuni. Organizațiile care monitorizează comerțul internațional cu arme, cum ar fi Asociația pentru controlul armelor și Centrul Stimson, asigură că Departamentul de Apărare va putea monitoriza doar rachetele puternice Javelin și sistemele lor de lansare, precum și dispozitivele moderne de vedere pe timp de noapte pe care le-au livrat Ucrainei, pentru că toate sunt echipate cu „cutii negre”.

Jurnaliștii de investigație ruși asigură, însă, că aceste Javelin ar fi deja de vânzare pe dark web cu un preț de 15 mii de dolari pe unitate. Informația nu a fost încă confirmată de cercetătorii și serviciile de informații occidentale. Într-un articol publicat pe 14 mai în The Washington Post, Rachel Stohl, expert în controlul armelor și vicepreședinte al Centrului Stimson, denunță: „Este pur și simplu imposibil de verificat unde merg toate armele și cine le folosește, nici măcar nu este posibil să se verifice ce întrebuințări le sunt date....”

Autoritățile americane și europene asigură că cer de la omologii lor ucraineni o evidență scrupuloasă și actualizată a stării arsenalelor lor și a cantității de material de război distrus. Totuși, conform opiniei unor experți cum ar fi de exemplu Anton Martyniuk, colaborator cu Organizația pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), această sarcină este una imposibil de îndeplinit în situația de război, făcând referință și asupra rolului pe care l-a jucat piața neagră ucraineană de arme în traficul internațional în ultimii trei ani. De asemenea, Martyniuk enumeră factorii care au permis Ucrainei să prevaleze pe piața neagră europeană a armelor între 1991, anul independenței sale, și 2017. Expertul punctează drept factori principali legislația ambiguă și permisivă privind deținerea de arme, corupția prezentă pe scară largă - „moștenită din URSS” - care gangrenează țara și haosul economic, politic și social care a urmat după dispariția URSS-ului. În domeniul specific al armelor, haosul a fost total în acea fostă republică socialistă care a asumat 30% din producția gigantică de arme a URSS. Martyniuk subliniază: „Prăbușirea URSS și retragerea armatei sovietice din Europa de Est au generat o problemă fără precedent de control al armelor și munițiilor în Ucraina. Forțele militare sovietice au abandonat, printre altele, arsenale imense de arme ușoare și de calibru mic (ALPC), muniție, grenade și mine fără inventare sau înregistrări. În 1992, armata ucraineană avea rezerve de 7,1 milioane ALPC, în 2007 acel arsenal era de 6,2 milioane de arme.” Aproape 1 milion de arme au dispărut în 15 ani... Potrivit expertului Small Arms Survey, oficialii ucraineni au făcut aluzie la distrugerea multora dintre ele și la vânzări legale. Investigațiile ulterioare au scos la iveală, însă, scurgerea de material de război către piața neagră [1].

Edouard Jolly de la școala militară din Paris, în raportul Stray Bullets afirmă că ,,Conflictele armate care au zguduit Balcanii, cum ar fi Războiul Iugoslav (1990-1995) și războiul civil din Albania (1997) ne permit să înțelegem cum s-au încheiat rutele diferitelor mafii de trafic de arme din regiune. Cercetătorul insistă asupra importanței dezintegrarii Iugoslaviei, țară care până în 1990 avea una dintre cele mai dezvoltate industrii militare din Europa. „Fiecare dintre cele șase republici care formau Republica Federală Iugoslavă avea propria sa industrie a armelor”. După ce și-au epuizat propriile arsenale în războiul fratricid pe care îl duceau, combatanții sârbi, croați, bosniaci și macedoneni s-au adresat rețelelor internaționale de traficanți pentru a-și reface proviziile, deoarece comunitatea internațională declarase embargouri asupra armelor împotriva Iugoslaviei. Comerțul ilegal cu material de război în Balcani a crescut exponențial. Se estimează că între 1993 și 1995 Croația a cheltuit 308 milioane dolari pe arme, Bosnia 207 milioane dolari între 1993 și 1994 și 800 milioane dolari în 1995. Iar în traficul ilegal de arme în Balcani un rol l-a avut și Ucraina, în special în orașele Odesa, Dnipropetrovsk, Harkiv și capitala Kiev [1].

Deși Acordurile de la Dayton, semnate la Paris la 14 decembrie 1995 au pus capăt conflictelor, acestea nu au stopat activitățile grupurilor criminale, active în toată zona. Au recuperat arme de la beligeranți și în 1997 au „beneficiat” de războiul civil care a perturbat Albania și a dus la jefuirea a 1.200 de depozite de arme în toată țara. Se estimează că din arsenale au dispărut 643 de mii de arme ușoare, 3,5 milioane de grenade, 1 milion de mine și 3.600 de tone de explozibili. În cele din urmă, grupurile criminale au reușit

să-și extindă influența în Ucraina unde, pe lângă traficanții autohtoni, au activat și organizații mafiote din Cecenia, Rusia, Moldova, Georgia, Azerbaidjan, Osetia de Sud și Turcia. Împreună au alimentat piața ilegală de arme din Europa de Vest cu care au efectuat schimburi de „mărfuri" până în prezent. Experții din cadrul Inițiativei Globale împotriva Crimei Organizate Transnaționale care lucrează îndeaproape cu Interpol în raportul pe care l-au publicat despre această țară în 2021, cu câteva luni înainte de invazia rusă au fost destul de îngrijorați de situația din Ucraina. Deși recunosc că în ultimii ani autoritățile ucrainene au depus eforturi pentru a lupta împotriva crimei organizate, „corupția continuă să fie o provocare sistemică și că organizațiile mafiote continuă să se bucure de grade ridicate de imunitate" [14].

În doar primele două zile de la începerea OME, guvernul de la Kiev a pus 25.000 de puști de asalt în mâinile cetățenilor ucraineni, iar de atunci, Statele Unite (SUA) și țările europene ale Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) distribuie sisteme de arme occidentale fără niciun fel de control. Conform estimărilor din 2023, în Ucraina există între 7 și 9 milioane de arme de foc distribuite legal și alte 7 milioane care sunt neînregistrate și, prin urmare, pentru care nu există nume sau înregistrări oficiale ale deținătorilor lor. Rețelele extinse ale crimei organizate ucrainene, care existau deja în țară înainte de februarie 2022, se adaptează rapid la noile circumstanțe ale mediului de operare al modelelor lor de afaceri și se răspândesc spre sud, în special spre vest. Pe rețelele de socializare se afirma, că armele occidentale destinate Kievului au ajuns în mâinile cartelurilor mexicane [14].

Potrivit Small Arms Survey, în 2017 au existat aproximativ 857 de milioane de arme de foc în mâinile civile la nivel global. Din acest total, doar 12% au fost raportate ca înregistrate. Armele de foc permit grupurilor criminale să lupte pentru dominația teritorială; să se confrunte cu agenții statului și să amenințe comunitățile; să solicite plăți de extorcare; să efectueze jaf și răpiri; să se angajeze în activități de braconaj și o serie de alte crime-răspândit în special în Africa, Americi și Asia. Prin facilitarea crimei organizate și a piețelor criminale în general, comerțul ilegal cu arme reprezintă o amenințare serioasă la adresa rezilienței comunităților și a democrației [6]. De asemenea, există riscul ca acest material să ajungă destinatarilor terți. Nu lipsesc grupurile de extremă dreaptă și islamiștii care doresc să se implice într-o formă de violență cu armele în Occident . Acesta este și motivul pentru care țările occidentale sunt precaute [20].

Cheltuielile militare globale totale se ridică la 2.443 de miliarde de dolari în 2023, o creștere de 6,8% față de 2022. Aceasta este o consecință a „deteriorării păcii și securității", notează raportul Institutului Internațional de Cercetare a Păcii din Stockholm (Sipri). Factura totală în 2023 s-a ridicat la 2.443 de miliarde de dolari (2.295 de miliarde de euro), o creștere de 6,8% în termeni reali față de 2022. Aceasta este cea mai puternică creștere înregistrată din 2009 [22]. *Furnizarea de arme către Ucraina este un subiect sensibil pentru occidentali. Secțiuni întregi ale acestui ajutor militar sunt, de asemenea, clasificate în mod legitim drept secret de apărare. Prin urmare*, este dificil să oferi detalii precise.

În iulie, ziarul Le Figaro a raportat preocuparea oficială a Uniunii Europene care a anunțat cooperarea cu Moldova pentru a o ajuta să-și controleze granița cu Ucraina și să prevină riscul traficului de arme din această țară aflată în război [1]. Armele de foc ilicite sprijină o mare parte a crimei organizate așa cum o cunoaștem astăzi. Cercetările efectuate în mai multe regiuni au relevat că, fie că sunt produse ilegal, reciclate din conflictele trecute, deturnate de la inventarele guvernamentale sau introduse ilegal din zone în care aprovizionarea este legală și ușor accesibilă, armele de foc și muniția consolidează și extind piețele ilicite din întreaga lume. Potrivit Small Arms Survey, în 2017 au existat aproximativ 857 de milioane de arme de foc în mâinile civile la nivel global. Din acest total, doar 12% au fost raportate ca înregistrate. În America Latină, una dintre cele mai violente regiuni din lume, disponibilitatea mai mare a armelor de foc în special a armelor de asalt care au început să curgă spre sud după expirarea în 2004 a legislației federale. interzicerea armelor de asalt în Statele Unite -a fost legată de o creștere a omuciderilor. Zonele de conflict generează stocuri de arme. În plus, armele de foc din războaiele civile și conflictele armate din trecut continuă să circule datorită ciclurilor lor lungi de viață. Mulți dintre ei ajung în mâinile infractorilor care le folosesc pentru a provoca violență atât în interiorul țării, cât și în afara ei. Potrivit Indexului, traficul de arme este legat de traficul de persoane și de contrabandă, precum și de comerțul ilicit cu resurse neregenerabile. Crimele violente în America Latină și Africa și traficul de droguri în Europa au fost, de asemenea, în mare măsură legate de prezența piețelor ilicite de arme.

Protocolul împotriva fabricării și traficului ilicit de arme de foc, piesele și componentele acestora și muniția (Protocolul privind armele de foc) [1] a venit în vigoare cu mai bine de 15 ani în urmă, completând Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate (UNTOC) [7]. Obiectivul său este de a controla și reglementa fluxurile de arme licite, de a preveni deturnarea acestora în circuitul ilegal și de a facilita investigarea și urmărirea penală a infracțiunilor conexe, fără a împiedica transferurile legitime în interiorul și în afara granițelor celor 121 de state semnatare. De asemenea, trebuie menționat că este cel mai puțin ratificat protocol al UNTOC; Țări precum Regatul Unit și Japonia, care au legi relativ stricte asupra armelor și rate relativ scăzute de criminalitate cu arme, nu au făcut acest lucru încă [4].

La începutul lunii iulie, 2022, la Praga, în cadrul întâlnirii miniștrilor afacerilor interne, comisarul pentru afaceri interne al Uniunii Europene, Ylva Johansson, a anunțat crearea Centrului de sprijin pentru securitate internă și management al frontierelor. Centrul funcționează ca un „ghișeu unic” care are misiunea de a acorda suport poliției UE („Europol”) în schimbul de informații, în activități preventive și de securitate care vor fi desfășurate în cooperare cu agenția responsabilă cu asistența la frontieră („Frontex”).

Nu întâmplător, locul ales pentru amplasarea noului centru a fost Chișinău - capitala Moldovei, stat situat între Ucraina și România, al cărui guvern și-a manifestat interesul pentru aderarea la Uniunea Europeană ca o garanție împotriva intervenției militare ruse. Pe de altă parte, Moldova este considerată o mare piață neagră dedicată în principal, deși nu exclusiv, pieței de arme din fostul spațiu sovietic. Totuși, mai mulți analiști sunt de părerea că, întrucât piața neagră a armelor este în plin proces de expansiune, alte scenarii deja conflictuale, precum Orientul Mijlociu, ar putea fi în curând depășite, crescând considerabil riscul unor atacuri și confruntări de diferite tipuri.

Traficul ilegal de armament. Cazul Republicii Moldova

Războiul din Ucraina a generat nu doar o criză a refugiaților pe teritoriul Republicii Moldova, dar și un risc sporit de creștere a traficului ilicit de arme. Conform declarațiilor directorului Serviciului de Informații și Securitate (SIS), Alexandru Musteață, în platoul TVR Moldova, Republica Moldova a devenit o țară de tranzit nu doar al populației afectate de război, dar totodată și din punct de vedere al contrabandei: „*Un aspect de contrabandă care încă nu s-a materializat, dar noi îl avem în vedere foarte atent este contrabanda cu arme. Pentru că acolo unde este un conflict armat și este un circuit foarte larg de arme de diferit tip, atât de mărimi mici până la rachete antitanc, riscul de a avea o piață neagră de arme este foarte înalt*” [6]. De asemenea, șeful SIS a precizat că se colaborează cu echipele Serviciului Vamal, Poliției de Frontieră din Republica Moldova, dar și cu instituțiile de profil din Ucraina [15].

Astfel, anallizând principalele rapoarte oferite de către Inspectoratul General de Poliție al Ministerului Afacerilor Interne, este de menționat faptul că, pe parcursul anului 2024, au fost înregistrate 110 cazuri de trafic ilicit de armament și muniții cu depistarea a 22 arme și 603 cartușe. Comparativ cu anul 2023, se observă o creștere cu 38% a numărului de cazuri înregistrate. De asemenea, se atestă o descreștere cu 15% a numărului de arme depistate și cu 59% a numărului de muniții ridicate [15] (vezi Anexa 1, tabel nr. 1 și tabebel nr. 2).

Potrivit datelor, majoritatea cazurilor înregistrate în perioada analizată au fost efectuate pe segmentul de frontieră aero [16]. Astfel, conform declarațiilor reprezentanților Poliției de Frontieră pentru Radio Moldova, comparativ cu anul 2021, numărul de arme depistate ilicit la granița dintre Republica Moldova și Ucraina a crescut de 4 ori. Potrivit Inspectoratului Național de Securitate Publică, probabilitatea ca în țara noastră să ajungă arme în mod ilicit din Ucraina este foarte mare. Experții în securitate cred că munițiile pot ajunge atât prin intermediul grupurilor criminale, cât și a refugiaților ucraineni [16].

În acest context, merită atenție și declarațiile oferite de către șeful direcției Supraveghere a frontierei de stat, Ruslan Galușca. Conform declarațiilor, războiul din Ucraina a influențat situația criminogenă la frontiera de stat a Republicii Moldova cu țara vecină, iar munițiile pot ajunge atât prin intermediul canalelor criminale, cât și prin alte căi. Ținând cont de faptul că, în primele zile de război, procedura de verificare a refugiaților ucraineni a fost simplificată, există probabilitatea că pe teritoriul țării să fi pătruns ilicit arme. Deși reprezentanții Inspectoratului Național de Securitate Publică le-a solicitat polițiștilor de frontieră să verifice persoanele care au traversat frontiera de stat dacă dețin arme, conform șefului Secției Supraveghere Circulație Armament, Ion Țurcan, în primele zile de război, timpul oferit controlului persoanelor a fost mai redus” [16].

Pericolul ca în țara noastră să fie aduse ilegal arme din Ucraina a existat și înainte de începerea războiului în țara vecină. Armele din Ucraina intră pe teritoriul Republicii Moldova atât prin intermediul grupurilor criminale, cât și a refugiaților ucraineni. Deși „Ucraina are forțe destul de impunătoare la hotar cu Republica Moldova. Acestea sunt pregătite să se păzească de militarii ruși care se află pe teritoriul regiunii transnistrene. Autoritățile de la Kiev au forțe, dar nu cunoaștem cum își păzesc hotarul cu Republica Moldova. Există posibilitatea ca din partea Ucrainei să se facă trafic de armament. În primele zile ale războiului fluxul de refugiați a fost mult mai mare decât capacitatea de control a IGPF și polițiștilor de frontieră din Ucraina" [16].

În contextul războiului din Ucraina, potrivit Poliției de Frontieră, oamenii legii verifică strict persoanele care vin din Ucraina în Republica Moldova, iar reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne sunt într-o permanentă colaborare cu Interpol, autoritățile de la Kiev și București pentru a putea combate traficul ilicit de arme [5]. În contextul analizei situației privind traficul de armament, se impune menționarea unui caz relevant de contrabandă cu muniții, depistat la punctul de trecere a frontierei Albița-Leușeni în perioada 19-20 noiembrie 2025. Printre materialele identificate într-un autocamion supus controlului se aflau muniții aferente sistemului FIM-92 *Stinger*. Acest tip de armament nu se regăsește în dotarea forțelor armate ale Republicii Moldova. Conform informațiilor publice disponibile, sistemul portabil antiaerian FIM-92 *Stinger* a fost livrat de către Statele Unite ale Americii către Ucraina în număr de peste trei mii de unități [5].

Prezența depozitelor de muniții de la Colbasna, a fabricilor și atelierelor capabile să producă sau să repare armament, precum și a rețelelor economice paralele, transformă regiunea transnistreană într-un punct vulnerabil nu doar pentru Republica Moldova, ci pentru întreaga regiune a Europei de Sud-Est. De-a lungul timpului, aceste resurse au fost instrumentalizate politic și economic, devenind un factor de destabilizare, un instrument de presiune și o potențială sursă de conflict latent [2].

Studiile academice și rapoartele internaționale confirmă faptul că infrastructura militară a regiunii transnistrene este percepută ca un risc major de securitate. Daniela Peterka-Benton [19] evidențiază rolul regiunii ca nod tradițional în traficul ilegal de armament ușor, iar Global Initiative în anul 2024 arată că după izbucnirea războiului din Ucraina fluxurile ilicite de arme au cunoscut o revitalizare, ceea ce face ca regiunea transnistreană să redevină relevantă în ecuația regională a securității [9].

În această abordare și OSCE în 2024 [18] a atras atenția în repetate rânduri asupra vulnerabilităților existente și a necesității consolidării capacităților Republicii Moldova de a gestiona riscurile asociate armelor de calibru mic și armamentului ușor. În paralel, presa internațională Financial Times în 2025 a subliniat dimensiunea geopolitică a problemei, arătând cum infrastructura militară a regiunii este folosită ca instrument de presiune externă [21].

Astfel, regiunea transnistreană nu este doar o problemă locală, ci o piesă într-un puzzle geopolitic mai larg, unde criminalitatea organizată, traficul ilegal de arme și interesele politice externe se intersectează. Amenințarea generată de complexul militar-industrial transnistrean poate fi privită prin mai multe mecanisme interconectate:

1. Producerea și reparația ilegală de armament. Capacitățile industriale moștenite din perioada sovietică, chiar dacă diminuate, permit producerea la scară mică și modernizarea armelor ușoare, ceea ce menține potențialul de implicare în piețe ilegale.
2. Depozitele de muniții. Depozitul de la Colbasna, care găzduiește mii de tone de muniții, reprezintă un risc permanent - atât prin posibile scurgeri către rețele de trafic, cât și prin pericolul ecologic și exploziv al munițiilor expirate.
3. Rețelele de contrabandă. Regiunea transnistreană este recunoscută pentru existența unor fluxuri economice paralele, care pot facilita inclusiv traficul de armament. Această economie „gri" întreține dependențe politice și financiare, alimentând corupția și slăbind controlul statului.
4. Politizarea infrastructurii militare. Complexul militar-industrial nu este doar o problemă tehnică, ci și una politică. Existența lui servește ca instrument de presiune hibridă din partea regimului de la Tiraspol și a actorilor externi interesați, în special Federația Rusă.

Impactul acestor amenințări se resimte pe mai multe paliere: Securitate internă. Circulația armelor ile-

gale sporește riscul criminalității, fragilizează statul de drept și creează vulnerabilități sociale; Stabilitate regională. Canalele de trafic pot alimenta conflictele din statele vecine, inclusiv războiul din Ucraina, contribuind la instabilitatea întregii regiuni a Mării Negre; Imagine internațională. Asocierea Republicii Moldova cu existența unui focar de trafic de armament afectează procesele de integrare europeană și relația cu partenerii internaționali, diminuând încrederea și cooperarea.

În esență, complexul militar-industrial transnistrean constituie o amenințare sistemică, cu implicații deopotrivă interne și externe, care nu poate fi ignorată în analiza securității europene. Pentru diminuarea acestor riscuri, pentru organismele internaționale, partenerii internaționali și conducerea politică de la Chișinău pot fi conturate următoarele direcții de acțiune:

1. Inventariere și monitorizare internațională. Implicarea OSCE și a altor actori internaționali într-un proces transparent de monitorizare a stocurilor de armament.
2. Consolidarea controlului la frontieră**.** Implementarea unor mecanisme comune cu Uniunea Europeană, bazate pe tehnologii moderne de supraveghere și inspecții integrate.
3. Control financiar și economic. Blocarea canalelor de spălare a banilor proveniți din traficul de armament și limitarea economiei paralele din regiune.
4. Reformă legislativă. Îmbunătățirea cadrului normativ privind controlul exporturilor și înăsprirea sancțiunilor pentru implicarea în scheme ilegale.
5. Strategie de comunicare și diplomație publică. Expunerea pe plan internațional a activităților ilegale pentru a delegitima structurile transnistrene și a atrage sprijinul partenerilor externi.

Astfel, complexul militar-industrial din regiunea transnistreană nu este o relicvă a trecutului, ci o realitate actuală, care combină dimensiuni militare, economice și politice. În lipsa unor mecanisme eficiente de control și monitorizare, acesta continuă să fie un focar de insecuritate pentru Republica Moldova și pentru regiunea extinsă a Europei de Est. Dincolo de aspectele strict militare, problema are o componentă profund umană: securitatea cetățenilor, stabilitatea societății și perspectiva de integrare europeană a Republicii Moldova depind de modul în care această provocare va fi gestionată. Soluțiile nu sunt simple și presupun cooperare internațională, voință politică și perseverență instituțională. Astfel, studierea complexului militar-industrial transnistrean nu este doar un exercițiu academic, ci o necesitate practică pentru protejarea securității naționale și regionale.

Concluzii

Războiul ruso-ucrainean a produs o serie de repercusiuni structurale și de durată asupra traficului ilicit de armament, remodelând atât dinamica ofertei și cererii, cât și arhitectura rețelelor criminale transnaționale implicate. Analiza la nivel doctoral indică faptul că acest conflict nu reprezintă doar un episod conjunctural de destabilizare, ci un factor catalizator pentru transformări sistemice în economia ilegală a armelor.

În primul rând, conflictul a generat o creștere fără precedent a volumului de armament aflat în circulație, ca urmare a transferurilor masive de arme către Ucraina și a mobilizării stocurilor militare naționale. Această „supraabundență” de armament, în special arme ușoare și de calibru mic, a sporit riscul de deturnare, pierdere sau reutilizare ilicită, mai ales în condițiile unui control logistic tensionat de urgența militară. Concluzia fundamentală este că intensificarea livrărilor legale, chiar atunci când este justificată strategic, produce efecte colaterale predictibile asupra pieței negre, dacă nu este însoțită de mecanisme robuste de trasabilitate și post-conflict monitoring.

În al doilea rând, războiul a contribuit la reconfigurarea rutelor de trafic ilicit de armament, cu o deplasare a fluxurilor către Europa Centrală și de Sud-Est, regiuni caracterizate de vulnerabilități instituționale diferite și de antecedente istorice în traficul ilegal de arme. Frontierele extinse, presiunea migrațională și prioritizarea securității militare clasice au redus capacitatea statelor de a detecta și intercepta eficient fluxurile ilicite, favorizând adaptarea rapidă a rețelelor criminale. Din perspectivă științifică, acest fenomen confirmă ipoteza elasticității geografice a criminalității organizate în contexte de conflict armat.

În al treilea rând, conflictul ucrainean a accentuat convergența dintre traficul ilicit de armament și alte forme de criminalitate transnațională, precum traficul de droguri, de persoane sau finanțarea ilegală a actorilor violenți non-statali. Arme provenite din zonele de conflict riscă să alimenteze instabilitatea în alte regiuni, inclusiv în spațiul european, amplificând amenințările la adresa securității interne și regionale.

Concluzia este că traficul ilicit de armament nu mai poate fi analizat izolat, ci ca parte a unui ecosistem criminal interconectat, cu efecte cumulative asupra securității umane.

Nu în ultimul rând, războiul a scos în evidență limitele cadrului normativ internațional existent în prevenirea și combaterea traficului ilicit de armament în situații de conflict de mare intensitate. Deși instrumente precum Tratatul privind Comerțul cu Arme rămân relevante, aplicarea lor este adesea subordonată imperativelor geopolitice și militare. Astfel, concluzia academică majoră este necesitatea recalibrării guvernanței globale în domeniul controlului armamentului, prin integrarea explicită a riscurilor de proliferare ilicită în strategiile de sprijin militar.

În ansamblu, repercusiunile războiului ruso-ucrainean asupra traficului ilicit de armament evidențiază relația structurală dintre conflictul armat, slăbirea controlului statal și expansiunea piețelor ilegale. Dintr-o perspectivă doctorală, acest caz confirmă faptul că securitatea internațională și criminalitatea transnațională sunt fenomene profund interdependente, iar gestionarea consecințelor unui război modern trebuie să includă, încă din faza de planificare, politici preventive și multidimensionale de limitare a proliferării ilicite de armament.

Bibliografie:

1. CACHINERO J. *¿Dónde acaban las armas y el dinero que Occidente envía a Ucrania?* https://www.eleconomista.es/opinion/noticias/12283250/05/23/donde-acaban-las-armas-y-el-dinero-que-occidente-envia-a-ucrania.html. [Accesat: 16. 01. 2026].
2. *Cazul camionului cu arme la vama Albița: 2 persoane au fost reținute pentru 72 de ore*. https://tv8.md/2025/11/20/cazul-camionului-cu-arme-la-vama-albita-2-persoane-au-fost-retinute-pentru-72-de-ore/292663. [Accesat: 16. 01. 2026].
3. *Congresul SUA aprobă ajutorul pentru Ucraina, după luni de întârziere. Joe Biden anunță că îl va semna de urgență.* https://moldova.europalibera.org/a/congresul-sua-aproba-ajutorul-pentru-ucraina-dupa-luni-de-intarziere-joe-biden-anunta-ca-il-va-semna-de-urgenta/32918681.html. [Accesat: 16. 01. 2026].
4. *Convenţia Naţiunilor Unite împotriva criminalităţii transnaţionale organizate din 15.11.2000* Publicată în ediţia oficială „Tratate internaţionale", 2006, volumul 35, p. 333, chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.antitrafic.gov.md/public/files/Conventia_ONU_crima_transdroguri.pdf. [Accesat: 16. 01. 2026].
5. *Creștere semnificativă a numărului de arme depistate ilegal la granița dintre Republica Moldova și Ucraina.* https://tvrmoldova.md/actualitate/traficul-ilicit-de-marfuri-si-de-arme-au-crescut-cu-51-in-comparatie-cu-anul-precedent/.[Accesat: 16. 01. 2026].
6. DEL MERCADO G.V. *Tráfico de armas y crimen organizado Comercio mundial, impactos* locales. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2022/08/SPA_GI-TOC-policy-brief_Arms-trafficking-web-1.pdf. [Accesat: 16. 01. 2026].
7. *Document 52022PC0480.* https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=CELEX:52022PC0480. [Accesat: 16. 01. 2026].
8. *Expertos policiales abordan la conexión de la guerra de Ucrania con el aumento de ciberataques y el tráfico de armas.* Europa Press Nacional. https://www.europapress.es/nacional/noticia-expertos-policiales-abordan-conexion-guerra-ucrania-aumento-ciberataques-trafico-armas-20231011173141.html. [Accesat: 16. 01. 2026].
9. Global Initiative Against Transnational Organized Crime. 2024. *Smoke on the Horizon — Trends in Arms Trafficking from the Conflict in Ukraine.* Geneva: GI-TOC, https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2024/06/Smoke-on-the-horizon-trends-in-arms-trafficking-from-the-conflict-in-Ukraine-GI-TOC-June-2024.v3.pdf [Accesat: 16. 01. 2026].
10. GUTIÉRREZ PORTILLO Alejandra Patricia**.** *Tráfico de Armas. El mercado negro mundial de armas ligeras.* https://www.researchgate.net/publication/287538164_Libros_Trafico_de_Armas_El_mercado_negro_mundial_de_armas_ligeras. [Accesat: 16. 01. 2026].
11. KERSFFELD D. Un mercado en expansión: el tráfico ilegal de armas en Ucrania. https://www.pagina12.com.ar/483208-un-mercado-en-expansion-el-trafico-ilegal-de-armas-en-ucrani . [Accesat: 16. 01. 2026].

12. LOMBARDI R. *Peut-on encore parler du trafic d'armes en Ukraine ?*https://www.enderi.fr/Peut-on-encore-parler-du-trafic-d-armes-en-Ukraine%E2%80%89_a1045.html. [Accesat: 16. 01. 2026].
13. MAGNENOU F. *Guerre en Ukraine: les armes envoyées sur le front risquent-elles de revenir illégalement en Europe de l'Ouest ?* https://www.francetvinfo.fr/monde/europe/manifestations-en-ukraine/guerre-en-ukraine-les-armes-envoyees-sur-le-front-risquent-elles-de-revenir-illegalement-en-europe-de-l-ouest_5168269.html. [Accesat: 16. 01. 2026].
14. MERGIER A-M. *Toneladas de armas en ucrania mafias y terroristas al acecho.* https://www.proceso.com.mx/reportajes/2022/6/26/toneladas-de-armas-en-ucrania-mafias-terroristas-al-acecho-288436.html. [Accesat: 16. 01. 2026].
15. *Moldova devine o piață neagră a contrabandei cu arme din Ucraina? Șeful SIS: Riscul este foarte înalt.* https://newsmaker.md/ro/seful-sis-despre-contrabanda-de-arme-din-ucraina-in-moldova-riscul-de-a-avea-o-piata-neagra-este-foarte-inalt/[Accesat: 16. 01. 2026].
16. *Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru anul 2024. Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://border.gov.md/files/2025-01/NI%20activitate%20IGPF%20pentru%20anul%202024%20final.pdf*. [Accesat: 16. 01. 2026].
17. *Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://border.gov.md/files/2025-01/NI%20activitate%20IGPF%20pentru%20anul%202024%20final.pdf*. [Accesat: 16. 01. 2026].
18. *OSCE. 2024.* „OSCE strengthens Moldovan law enforcement's capacity to combat illicit trafficking, with a focus on small arms and light weapons." , https://www.osce.org/arms-control/577091 [Accesat: 16. 01. 2026].
19. PETERKA-BENTON D. *Arms Trafficking in Transnistria: A European Security Threat?* Montclair State University, 2012. https://digitalcommons.montclair.edu/justice-studies-facpubs/79. [Accesat: 16. 01. 2026].
20. QUEAU Y. *Guerre en Ukraine : « Les stocks d'armes relativement importants vont certainement susciter l'attrait de groupes militarisés du monde entier* ». https://www.grip.org/guerre-en-ukraine-les-stocks-darmes-relativement-importants-vont-certainement-susciter-lattrait-de-groupes-militarises-du-monde-entier-la-libre-2/. [Accesat: 16. 01. 2026].
21. "*Russia wants to deploy 10,000 troops in Moldovan breakaway region, PM warns."* Financial Times. 20 ianuarie, 2025. https://www.ft.com/content/c5a1faba-957c-4d5f-ac40-d126b643f07e. [Accesat: 16. 01. 2026].
22. TALLES O. *Armes : 2023, année record pour les ventes dans le monde*. https://www.la-croix.com/international/armes-2023-annee-record-pour-les-ventes-dans-le-monde-20240422. [Accesat: 16. 01. 2026].
23. *Trafic illicite d'armes à feu . Aborder l'aspect pénal du détournement*. Vienne, 2024. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.unodc.org/documents/firearms-protocol/2024/Diversion_Issue_Paper_FRA_web.pdf. [Accesat: 16. 01. 2026].
24. *Tratatul privind comerțul cu arme Rezoluția Parlamentului European din 5 februarie 2014 referitoare la ratificarea Tratatului privind comerțul cu arme (2014/2534(RSP*). chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2014_2019/documents/ta/05/02/2014%20-%200081/p7_ta-prov(2014)0081_ro.pdf. [Accesat: 16. 01. 2026].
25. https://www.lefigaro.fr/international/guerre-en-ukraine-interpol-craint-un-afflux-d-armes-illicites-apres-le-conflit-20220602. [Accesat: 16. 01. 2026].

Anexe:

Tabelul 1. Traficul ilicit de armament și muniții

Indicator	2021	2022	2023	Dinamica în comparație cu perioada similară a anului 2022	
Total					
cazuri	19	84	81	-4%	↓
Arme (bucăți)	10	39	26	-33%	↓
Muniții, cartușe (bucăți)	888	2848	1470	-48 %	↓

MDA-UKR	2021	2022	2023	Dinamica în comparație cu perioada similară a anului 2022	
Total					
cazuri	10	30	14	-53%	
Arme (bucăți)	6	21	9	-57%	
Muniții, cartușe (bucăți)	476	1221	659	-46%	

MDA-RO	2021	2022	2023	Dinamica în comparație cu perioada similară a anului 2022	
Total					
cazuri	1	4	7	1	
Arme (bucăți)	-	2	5	-	
Muniții, cartușe (bucăți)	100	93	270	100	

Aero	2021	2022	2023	Dinamica în comparație cu perioada similară a anului 2022	
Total					
cazuri	8	50	60	-20%	
Arme (bucăți)	4	16	12	-25%	
Muniții, cartușe (bucăți)	312	1534	541	-65%	

Sursa: Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru perioada anului 2023. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://border.gov.md/files/2024-01/NI%20de%20activitate%20IGPF%202023%20plasat.pdf

Tabelul 2. Traficul ilicit de armament și muniții

Indicator	2024	Dinamica în comparație cu 2023 cazuri	
Total 110 cazuri		38%	
arme (buc.)	22	- 15%	↓
muniții (cartușe, buc.)	603	- 59 %	↓

MD-UKR	2024	Dinamica în comparație cu 2023 cazuri	
Total 14 cazuri			
arme (buc.)	17	- 22%	↓
muniții (cartușe, buc.)	285	- 57%	↓

MD-RO	2024	Dinamica în comparație cu 2023 cazuri	
Total 8 cazuri		14%	
arme (buc.)	5		
muniții (cartușe, buc.)	31	- 89	↓

Aero	2024	Dinamica în comparație cu 2023 cazuri	
Total 88 cazuri 49%			
arme (buc.)	10	- 17 %	↓
muniții (cartușe, buc.)	287	- 47%	↓

Sursa: Nota de activitate a Inspectoratului General al Poliției de Frontieră pentru perioada anului 2024 . chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://border.gov.md/files/2025-01/NI%20activitate%20IGPF%20pentru%20anul%202024%20final.pdf

Date despre autor:
Svetlana CEBOTARI, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Facultatea de Relații Internaționale, Științe Politice și Administrative, Universitatea de Stat din Moldova.
ORCID: 0000-0001-9073-104
E-mail: svetlana.cebotari11@gmail.com

Prezentat: 05.01.2026
Recenzat: 20.01.2026
Acceptat spre publicare: 20.05.2026